

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

1 (20)

Tässä selvityksessä kerromme seuraavista aiheista:

■ 1. Lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutuminen	1
■ 2. Förverkligandet av målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner	2
■ 3. Selvityksen tausta	4
■ 4. Henkivakuutusyhtiöiden ylijäämä ja sen käyttö	4
■ 5. Lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet ja niiden toteutuminen	12
■ Liitteet / Bilagor	19

1. Lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutuminen

Henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaate liittyy henkivakuutusyhtiön ylijäämän jakamiseen toisaalta asiakkaiden ja toisaalta asiakkaiden ja yhtiön omistajien kesken. Finanssivalvonta tekee vuosittain selvityksen kohtuusperiaatteen toteutumisesta.

Kohtuusperiaatteen tarkastelun lähtökohtana ovat yhtiön julkaisemat ja hallituksen hyväksymät lisäetutavoitteet.

Yhtiöille tuli velvoite julkaista kohtuusperiaateinformaatiotaan vuoden 2008 alusta. Vertailuaineistoa on siis seitsemältä vuodelta. Asiakkaille annettu kokonaistuottotaso on tuona aikana pääsääntöisesti ylittänyt yhtiöiden käyttämät vertailutuotot.

Henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteeseen liittyy myös jatkuvuusperiaate, mikä tarkoittaa, että yhtiön tulee pyrkiä turvaamaan lisäetujen tason jatkuminen tulevaisuudessa. Huonoinakin vuosina tulee pyrkiä takaamaan lisäedut, mihin pitää varautua hyvinä vuosina. Samaa vaatimusta ei ole osakkeenomistajille jaetun voiton – osinkojen, suljetun vapaan oma pääoman palautusten ja takuupääoman koron osalta – mutta heidän osuuttaan rajoittavat vakuutusnotajille varattavat tulevat lisäedut. Lisäetujen tason ei tule vaihdella yhtä voimakkaasti kuin yhtiön tulos.

Jatkuvuusperiaatetta on analysoitu vertaamalla kokonaistuottoja joukkovelkakirjojen tuottoihin. Aineiston perusteella jatkuvuusperiaate nähdäksemme yleisesti toteutui ja yhtiöt noudattivat vahvistamia lisäetujen jakoperiaatteita. Lisäksi yhtiöt olivat ottaneet huomioon kohtuusperiaatteen mukaisesti kohtuullisuuden asiakkaidensa erilaisten vakuutusten kesken. Yhtiöiden asiakashyvituspoliittikat vaihtelevat paljonkin.

Finanssivalvonnan analyysien mukaan yhtiöiden myöntämät asiakashyvitukset ovat pysyneet melko vakaina viimeiset vuodet. Ne ovat keskimäärin ylittäneet sekä kuluttajahintojen muutoksen että markkinoilta saatavan korkotuoton.

Vuonna 2014 Mandatum Life ja OP-Henkivakuutus käyttivät vakuutus sopimuslain mukaista oikeutta muuttaa vakuutus sopimuksen ehtoja. Pääsääntöisesti henkivakuutus sopimuksen ehtoja ei saa muuttaa yksipuolisesti sopimuksen voimassa ollessa. Jos toimintaympäristössä kuitenkin tapahtuu sellaisia muutoksia, joita vakuutusyhtiöt eivät vakuutusta myönnettäessä olisi voineet huolellisella arvioinnilla ottaa huomioon, vakuutus sopimuksia on mahdollista muuttaa vakuutus sopimuslain mukaan edellyttäen, että sopimuksen sisältö ei olennaisesti muutu. Koska mainittua vakuutus sopimuslain säännöstä ei ollut aikaisemmin

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

2 (20)

sovellettu, Finanssivalvonta antoi 12.5.2014 kannanoton henkivakuutussopimusten ehtojen muuttamisesta vahinko-kehityksen tai korkotason muutoksen johdosta. Kannanotolla Finanssivalvonta ilmaisi näkemyksensä niistä seikoista, jotka henkivakuutusyhtiöiden on syytä ottaa huomioon, kun ne harkitsevat tekevänsä muutoksia henkivakuutussopimustensa ehtoihin.

Finanssivalvonta toteaa, kuten aikaisempina vuosina, että ylijäämän jakautumista vakuutuksenottajien ja omistajien kesken ei juuri ole käsitelty, vaikka sitä aikoinaan vakuutusyhtiöitä uudistettaessa lain perusteluissa edellytettiin.

Lisää tietoa kohtuusperiaatteesta löytyy Finanssivalvonnan julkaisemasta dokumentista ”Mistä kohtuusperiaatteessa ja yhtiöiden lisätujen jakamisessa on kysymys?”, joka löytyy Finanssivalvonnan verkkopalvelusta.

Lisätietoja antaa johtava matemaatikko *Jari Niittuinperä*, puhelin 010 831 5517.

2. Förverkligandet av målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner

Livförsäkringsbolagens skälighetsprincip hör ihop med fördelningen av livförsäkringsbolagets överskott å ena sidan mellan kunderna och å andra sidan mellan kunderna och bolagets ägare (om begreppen se närmare bilaga 2). Finansinspektionen utför årligen en utredning om iakttagande av skälighetsprincipen.

Bedömningen av skälighetsprincipen baserar sig på målsättningarna för tilläggsförmåner som bolagen har delgivit och deras styrelser har godkänt.

Bolagen ålades att ge ut information om skälighetsprincipen från och med början av 2008. Därmed finns det jämförelsematerial från sex år. Under denna tid har nivån på den totala avkastningen till kunderna i regel överskridit de referensavkastningar som bolagen tillämpat.

Till livförsäkringsbolagens skälighetsprincip hör även kontinuitetsprincipen, vilket innebär att bolaget ska sträva efter att trygga kontinuiteten av nivån av tilläggsförmåner i framtiden. Även under dåliga år bör man sträva efter att garantera tilläggsförmånerna och detta ska man förbereda sig för under de goda åren. Samma krav gäller inte aktieägarnas utdelning och garantikapitalets ränta, men aktieägarnas andel begränsas av de för försäkringstagarna reserverade framtida förmånerna. Nivån på tilläggsförmånerna ska inte variera lika kraftigt som bolagets resultat.

Kontinuitetsprincipen har analyserats genom att jämföra den totala avkastningen med avkastningen på obligationer. Utifrån materialet iaktogs enligt vår åsikt kontinuitetsprincipen på det stora hela och bolagen iakttog de utbetalningsprinciper för tilläggsförmåner vilka de själva hade fastställt. Härutöver hade bolagen beaktat skäligheten mellan kundernas olika försäkringar i enlighet med skälighetsprincipen. Stora skillnader förekommer i bolagens kundgottgörelsepolicy.

Finansinspektionen konstaterar, i likhet med tidigare år, att fördelningen av överskottet mellan försäkringstagarna och ägarna tas överlag sällan upp, trots att detta var ett av kraven i motiveringarna till lagen när försäkringsbolagslagen förnyades.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

3 (20)

Enligt Finansinspektionens analyser har de totalavkastningar som bolagen beviljat hållits relativt stabila under de senaste åren. De har i genomsnitt överstigit både konsumentprisförändringen och ränteavkastningen på marknaden.

Mandatum Life och OP-Livförsäkring utnyttjade 2014 rätten enligt lagen om försäkringsavtal att ändra villkoren för sina försäkringsavtal. I regel får villkoren för ett livförsäkringsavtal inte ändras ensidigt under den tid avtalet gäller. Om det dock inträffar sådana förändringar i verksamhetsmiljön som försäkringsbolagen inte ens efter en omsorgsfull bedömning hade kunnat beakta när försäkringen beviljades, kan försäkringsavtalet ändras enligt lagen om försäkringsavtal, förutsatt att avtalets innehåll inte väsentligt ändras. Eftersom denna bestämmelse i lagen om försäkringsavtal inte hade tillämpats tidigare, gav Finansinspektionen den 12 maj 2014 (den 20 maj 2014 på svenska) ut ett ställningstagande om ändring av villkoren för livförsäkringsavtal på grund av en förändring i skadeutvecklingen eller räntenivån. I ställningstagandet gav Finansinspektionen sin syn på de faktorer som livförsäkringsbolagen bör beakta när de överväger att göra ändringar i villkoren för sina livförsäkringsavtal.

Följande bolag har publicerat en svenskspråkig utredning om iakttagandet av skälighetsprincipen: Aktia Livförsäkring Ab, Försäkringsaktiebolaget Liv-Alandia, Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv, LokalTapiola Ömsesidigt Livförsäkringsbolag, Mandatum Livförsäkringsaktiebolag, Nordea Livförsäkring Finland Ab och OP-Livförsäkrings Ab.

Utöver ovan nämnda utredningar ger Finansinspektionen detaljerade motiveringar till sina bedömningar på finska i punkterna 3–5 i denna utredning. I bilaga 1 uppräknas de bolag som deltagit i utredningen dem både på finska och på svenska och förkortningarna som använts för. I bilaga 2 uppräknas de diagram och tabeller som ansluter sig till utredningen.

Närmare information om skälighetsprincipen finns i Finansinspektionens dokument "Vad handlar iakttagandet av skälighetsprincipen och utdelningen av tilläggsförmåner i bolagen om?", som finns på Finansinspektionens webbplats.

Ytterligare information ges av ledande matematiker *Jari Niittuinperä*, telefon 010 831 5517.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014
19.4.2016

4 (20)

3. Selvityksen tausta

Tämä selvitys perustuu sekä tilinpäätöksen mukaisesti että vakuutusyhtiöiden Finanssivalvonnalle erikseen toimittamiin tietoihin vuodelta 2014. Vertailut on tehty ajanjaksolta 2008–2014.

Finanssivalvonta kerää henkivakuutusyhtiöiltä vuosittain vakuutuksia koskevaa tilastoaineistoa, jota on käytetty selvityksessä kohtuusperiaatteen toteutumisesta. Lisäksi selvityksessä vertaillaan yhtiöiden verkkosivullaan julkaisemia lisäetujen jakamista koskevia tavoitteita sekä selvityksiä lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutumisesta.

Vaikka tarkastelujakso onkin kalenterivuosi, käytännössä yhtiöiden tilinpäätösinformaatio valmistuu myöhemmin keväällä. Jotta yhtiöiden verkkosivut olisi ehditty päivittää, tiedot selvitystä varten on haettu 23.10.2015.

Tässä selvityksessä julkaistaan koko vakuutusalan tietojen lisäksi myös yhtiökohtaisia tietoja. Selvityksessä ovat mukana kaikki suomalaiset henkivakuutusyhtiöt, jotka ovat taanneet jollekin vakuutuskantansa osalle jonkin minimituoton (liite 1), lukuun ottamatta Henkivakuutusosakeyhtiö Retroa, joka jälleenvakuutustoimintansa lisäksi hoitaa konkurssiin menneistä Henkivakuutusosakeyhtiö Apollosta ja Kansasta siirrettyjen eläkkeiden maksamisen. Yksinkertaisuuden vuoksi selvityksessä käytetään vakuutusyhtiöiden virallisten nimien sijasta lyhempää nimitystä.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi ei enää myy vakuutuksia vaan hoitaa olemassa olevaa vakuutuskantaansa, joten sen toimintalogiikka ja ylijäämänjakotavoitteet poikkeavat muista merkittävästi. Tämä näkyy myös tämän selvityksen vertailuissa.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva on erikoistunut ryhmähenkivakuutukseen. Lisäksi se hoitaa ennen vuotta 1997 otettuja riski- ja säästöhenkivakuutuksia. Säästövakuutukset ovat oikeutettuja erityiseen vakuutuksen päätyttyä määrättyään ylimääräiseen lisäetuun.

4. Henkivakuutusyhtiöiden ylijäämä ja sen käyttö

4.1 Johdanto

Henkivakuutusyhtiön sijoitustoiminnan tuloksellisuus ja yhtiön vakavaraisuusasema ovat keskeisiä tekijöitä lisäetujen tasoa määrättäessä. Seuraavassa on yleiskatsaus näihin tekijöihin vuosina 2008–2014 koko vakuutussektorin sekä kohtuusperiaatteen kannalta, ja lopuksi esitetään yhteenveto vakuutustoiminnan ylijäämästä ja sen käytöstä vuodelta 2014.

Osa esitettävistä tiedoista ulottuu vuodelle 2015, mutta yhtiöiden päätökset asiakashyvityksistä perustuvat vuoden 2014 lopun tilanteeseen ja tietoon tuolloisista markkinoista.

4.2. Henkivakuutusyhtiöiden toimintaympäristö

Sijoitusmarkkinoiden kehitys vaikuttaa ratkaisevasti henkivakuutusyhtiöiden taloudelliseen tulokseen ja vakavaraisuuteen: korkojen laskiessa yhtiöiden markkinaehtoisesti laskettu vastuuvélka kasvaa. Jos yhtiö ei ole sijoitustoiminnassaan varautunut korkojen laskuun, tämä pienentää vakuutusyhtiöiden mahdollisuuksia jakaa asiakashyvityksiä. Tulevaisuudessa myös korkojen voimakas nousu voi olla eräille yhtiöille ongelmallinen, koska korkojen nousu alentaa korkoinstrumenttien nykyarvoa ja siten heikentää sijoitustoiminnan tulosta.

Kaikki vakuutusyhtiöt onnistuivat vuonna 2015 jo kolmantena vuonna peräkkäin tekemään sijoitustoiminnassaan positiivisen tuloksen. Henkivakuutussektorin sijoitusten keskimääräinen tuotto vuonna 2014 oli 7,3 %, kun se vuonna 2013 oli 4,2 % ja vuonna 2012 9,7 %.

Korkosijoitukset tuottivat keskimäärin 7,3 %, osakkeet 9,0 %, kiinteistöisijoitukset 4,9 % ja muut sijoitukset 10,0 %.

Sekä pitkät että lyhyet korot laskivat vuoden aikana historiansa alimmalle tasolle. Korkosijoituksista on saatu korkojen laskiessa pitkille koroille arvonmuutoksen kautta hyviä tuottoja, mutta näiden sijoitusten osuus on jatkuvasti pienenevässä. Korkojen lasku lisäsi puolestaan markkinaehtoisen vastuuvélan määrää.

Pitkät korot ovat nyt matalalla tasolla, jolloin niihin liittyvä tulevaisuuden sijoitusriski on iso. Se voi realisoitua korkojen noustessa, mikä yhtiöiden tuli ottaa huomioon asiakashy-

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

5 (20)

vitysten, pääomanpalautusten ja vakavaraisuuden tasoja harkitessaan. Yhtiöt kuitenkin voivat suojata vastuuelkaan liittyviä riskejään erilaisilla suojausinstrumenteilla, joten sijoitusympäristö vaikuttaa yhtiöihin eri tavoin riippuen yhtiöiden sijoitusstrategiasta. Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuelasta muuttui melko vähän vuoden aikana, kuten kuvio 4.1 on havaittavissa.

Yhtiöiden päätökset sijoitusjakaumasta, sijoitusten allokaatioiden muutoksista ja sijoitusten suojauksista vaikuttivat yhtiöiden saamiin sijoitustuottoihin.

Konsernien tytäryhtiöissä pidetään tyypillisesti vähemmän pääomia kuin itse emoyhtiössä, mutta samalla emoyhtiö on varautunut tarvittaessa pääomittamaan tytäryhtiötä. Tätä perustellaan pääomien tehokkaalla käytöllä.

Sekä lyhyet että pitkät korot laskivat vuoden 2014 aikana, kuten kuvio 4.2 on havaittavissa.

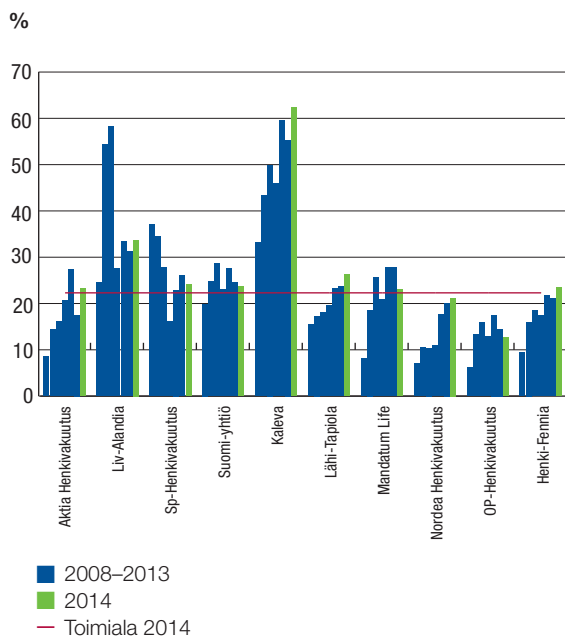
Kuvion 4.2 pitkät viiden ja kymmenen vuoden korot ovat korkoja, joita eri yhtiöt ovat käyttäneet referenssituottoinaan

eli joihin yhtiöt sitovat lisätutavoitteensa. Lisäksi kuviossa on esitetty lyhyet kolmen kuukauden euriborit ja yhden vuoden euriborit. Yhtiöiden tuottotavoitteita käsitellään myöhemmin selvityksen kohdassa 5.1 ja tavoitteiden toteutumista suhteessa korkoihin kohdassa 5.2.

Vakuutusyhtiöillä on laskuperustekorkoisia vakuutuksia, joissa perustekorko on jopa 3,5–4,5 %. Keskimääräinen perustekorko oli noin 3,4 % vaihdellen 0,5 ja 4,5 prosentin välillä. Vuonna 2014 Mandatum Life ja OP-Henkivakuutus käyttivät vakuutussopimuslain mukaista oikeutta muuttaa eräiden vakuutussopimusten ehtoja. Käytännössä muutokset vaikuttivat uusien vakuutusmaksujen laskuperustekorkoihin, oikeuteen siirtää säästöjä sijoitussidonnaisesta osasta laskuperustekorkoiseen osaan ja/tai perustekorkoisten vakuutusten eläkeajan lykkäämiseen.

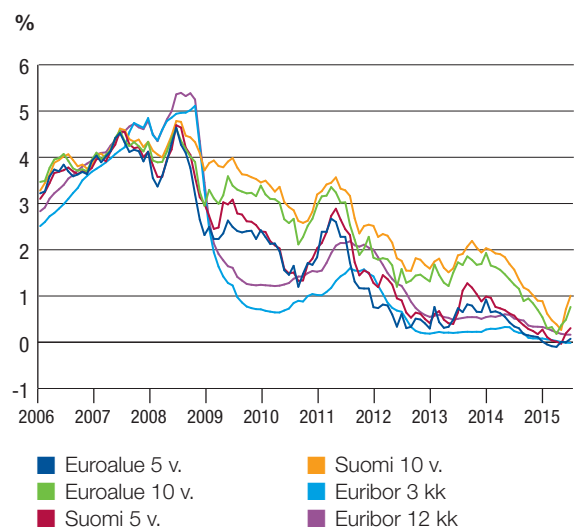
Sektorin sijoitusten tuotto ylitti edelleen vastuuelan keskimääräisen tuottovaatimuksen. Korkotuottoisen vastuuelan keskimääräinen tuottovaatimus oli vuoden 2014 lopussa noin 2,4 % ja laski 0,3 prosenttiyksiköllä edellisvuodesta.

Kuvio 4.1. Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuelasta (vakavaraisuusaste)

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 4.2. Euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksi (EKP) sekä Suomen valtion obligaatioiden ja euriborin korot

Lähteet: Reuters ja Bloomberg.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

6 (20)

Yhtiökohtaiset erot korkoylijäämissä olivat suuria vastuuvellan rakenteesta riippuen. Mandatum Lifen korkoylijäämä oli negatiivinen, muilla positiivinen.

Korkoliikkeen tulosta laskettaessa otetaan huomioon perustekorkomenon lisäksi myös sijoitusomaisuuden tuotto. Kuten kuviosta 4.6 on nähtävissä, sijoitustoiminnan tuotot olivat vuonna 2014 kaikilla yhtiöillä positiiviset. Yhtiöiden asiakashyvitystaso nousi Nordea Henkivakuutuksella ja SP-Henkivakuutuksella. Muilla se pysyi kokonaisuutena edellisvuoden tasolla tai laski. Korkean perustekoron takia yhtiöiden kokonaihyvitystaso markkinakorkoihin verrattuna oli yhä korkea.

Vakuutusnottajat ovat keskimäärin saaneet vakuutusilleen reaalityttöä. Vaikka kuluttajahintojen nousu eli inflaatio (ks. kuvio 4.3) oli voimakkaampaa kuin markkinoilta saatava korkotuotto (ks. kuvio 4.2), ylittivät yhtiöiden vakuutusille antamat kokonaistuotot kuluttajahintojen muutoksen (ks. taulukko 4.4).

Yhtiöiden korkoylijäämään vaikuttavat mm. sijoitusten allokaatio sekä asiakkaille annettujen tuottotakuiden suojaus. Kuviossa 4.4 on kuvattu yhtiöiden sijoitusjakauma vuoden 2014 lopussa.

Yhtiöiden sijoitusjakaumat vaihtelevat siis merkittävästi, ja se vaikuttaa yhtiöiden sijoitustuottoon. Yhtiöiden sijoitus-

strategiaan vaikuttavat mm. yhtiöiden riskinottohalukkuus ja jatkossa yhä enemmän Solvenssi II:n vakavaraisuuskehikon mukaisesti riskiperusteiset pääomavaatimukset.

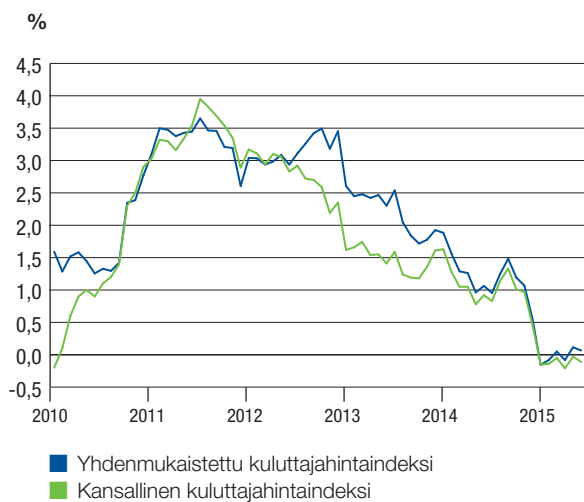
Sijoitusjakauma (ks. kuvio 4.4) yhdessä korko- ja osake-markkinaliikkeiden kanssa vaikuttaa asiakkaille annettavaan tuottoon.

Vuoden 2014 osakemarkkina oli kokonaisuutena vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnalle positiivinen, kuten kuviosta 4.5 on havaittavissa.

Vakuutusyhtiölain kohtuusperiaate asettaa vaatimuksia henkivakuutusyhtiöiden ylijäämän jakamiselle. Kohtuusperiaatteen mukaan asiakkaalla on oikeus kohtuulliseen määrään vakuutusten tuottamasta ylijäämästä.

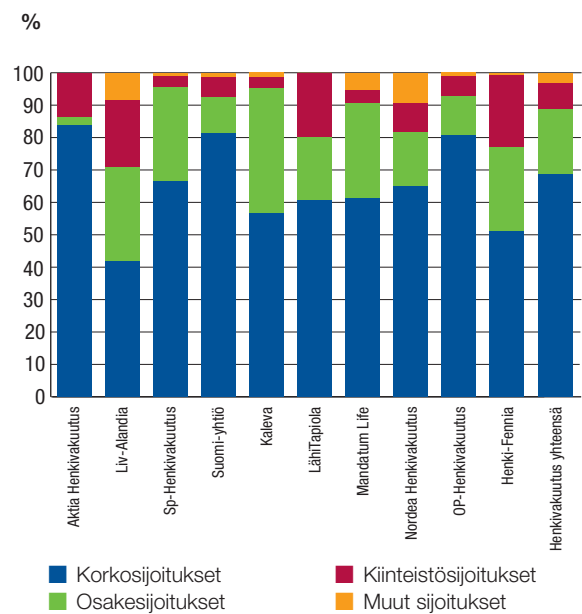
Kuten kuviosta 4.6 näkyy, vuonna 2014 kaikkien henkivakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoon olivat positiivisia. Kuviosta näkyvät selvästi markkinoiden vaihtelut eri vuosina. Vuosi 2008 oli tarkastelujaksolla selvästi vaikein sijoitusympäristö.

Kuvio 4.3. Kuluttajahintaindeksien muutokset

Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 4.4. Sijoitusjakauma 31.12.2014 (käyvin arvo)

Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

7 (20)

4.3 Yhtiökohtaiset analyysit

Seuraavassa esitetään tilastoja vuoden 2014 tilinpäätöstiedoista ja eräitä yhteenvetoja vuosilta 2008–2014. Ks. henkivakuutusyhtiön ylijäämän muodostumisesta Finanssivalvonnan julkaiseman dokumentin ”Mistä kohtuusperiaatteesta ja yhtiöiden lisätujen jakamisesta on kysymys?” kohta 6.

Selvitys koskee olemassa olevaa vakuutuskantaa. Uusia vakuutuksia ei välttämättä myönnetä samoin ehdoin kuin olemassa olevaan vakuutuskantaan kuuluvia vakuutus sopimuksia on myönnetty. Lisäksi yksittäinen vakuutus sopimus voi poiketa summatason luvuista, joita selvityksessä on esitetty.

Tilinpäätöstiedoissa on esitetty toisaalta ylijäämän lähteet ja toisaalta ylijäämän käyttö.

Tilastoaineisto on selvityksen tausta-aineistoa, ja se pohjautuu tilinpäätöslukuihin sekä Finanssivalvonnan toimittuihin raportteihin. Tilastoaineisto koskee yhtiötä summatasolla, joten siinä on mukana myös niiden vakuutuslajien vakuutus tekninen tulos, jotka eivät ole oikeutettuja lisätuihin.

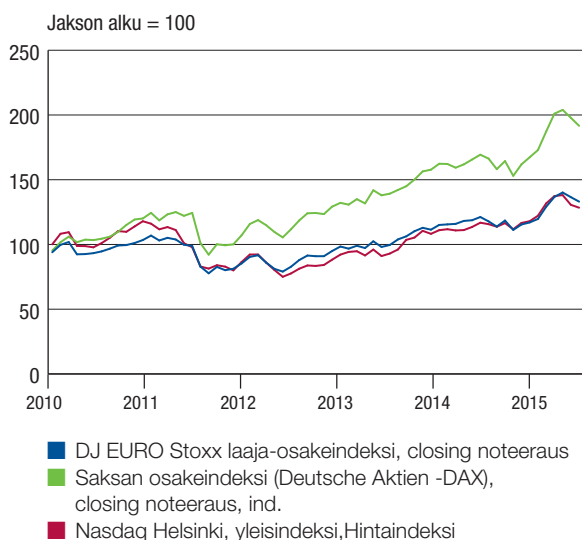
Joillakin yhtiöillä vakuutuskannan rakenne on sellainen, että merkittävä osa riski- tai liikekustannusyli jäämästä muodostuu tällaisista vakuutuksista (vrt. taulukon 4.3 rivi ”Osuus tilinpäätöksen vastuuvastausta”). Lisäksi yhtiöillä on erilaisia puskureita ja niiden kartuttamista ja purkamista koskevia käytäntöjä, jotka vaikeuttavat tulosten tulkintaa ja vertailua.

Vuoden 2014 tilastoaineistosta on koottu yhtiökohtainen taulukko 4.1.

Vuonna 2014 vakuutustekninen tulos oli kaikilla yhtiöillä positiivinen.

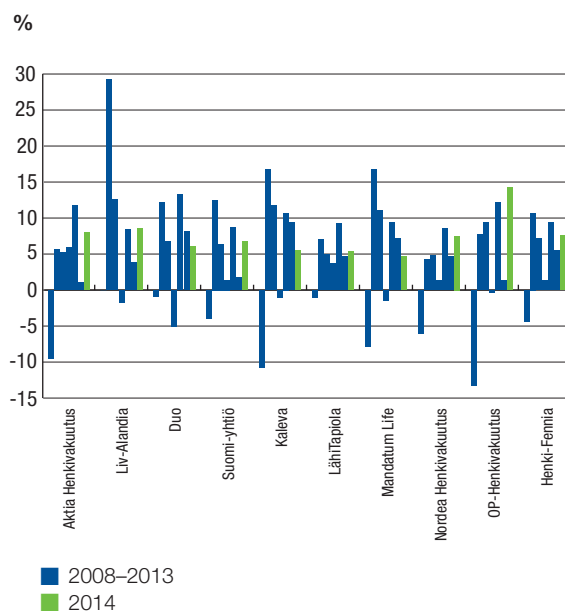
Voittoa yhtiöt eivät jakaneet vuosina 2008–2009. Vuonna 2010 Nordea maksoi 8,1 % voitonjakona ja OP-Henkivakuutus 7,8 % suhteessa voitonjakokelpoisiin varoihin. Vuonna 2011 isoimmat voitonjaot olivat Mandatumin 40,4 % ja OP-Henkivakuutuksen 13,8 %. Vuonna 2012 voittoa jakoivat OP-Henkivakuutus 7,7 % ja Aktia 5,6 %. Vuonna 2013 isoimmat voitonjaot olivat Aktian 66,6 %, Nordean 40,6 % Mandatumin 17,8 % ja OP-Henkivakuutuksen 37,8 %. Vuonna 2014 isoimmat voitonjaot olivat OPHV:n 83,4 %,

Kuvio 4.5. Euroalueen osakeindeksit

Lähteet: Bloomberg ja NASDAQ Helsinki.

Kuvio 4.6. Sijoitustoiminnan nettotuotto prosentti käyvin arvo in sitoutuneelle pääomalle vuosina 2008–2014

Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

8 (20)

Taulukko 4.1 Vuoden 2014 ylijäämä ja sen käyttö

Muokattu tuloslaskelma (1000 euro) 2014	Aktia Henki-vakuutus	Liv-Alandia	Sp-Henki-vakuutus	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Mandatun Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia	Yhteensä
Vakuutustekninen laskelma											
Vakuustoitintaan liittyvä ylijäämä											
Korkoylijäämä	3 080	4 632	5 177	289 628	12 180	104 904	-13 961	90 611	334 063	14 041	844 355
Riskiylijäämä	5 347	-88	2 366	16 476	9 185	18 133	26 992	22 794	35 248	7 731	144 183
Liikekustannusylijäämä	3 636	36	-1 382	0	5 117	-5 444	20 494	116 907	33 199	-973	171 590
Muu ylijäämä	0	0	0	5 676	729	4 770	18 755	61	0	0	29 991
Yhteensä	12 063	4 580	6 160	311 780	27 211	122 362	52 279	230 372	402 510	20 800	1 190 118
Vakuustoitintaan liittyvän ylijäämän käyttö											
Myönnetety ehdottomat lisäedut ja asiakas-hyvitykset	-58	0	-1 082	-183 509	0	0	0	-18 604	27	-397	-203 623
Myönnetety ehdolliset lisäedut ja asiakas-hyvitykset	0	-8	-1 053	0	-48 409	-9 523	-6 815	0	-149	-1 067	-67 024
Vastuuvellamuutokset (ilman tasoitusvastuuta)	240	-1 900	-6 065	-459 817	17 791	-37 084	10 803	-39 834	-392 712	-13 632	-922 210
Tasoitusvastuun muutos	-1 387	409	-570	272	-769	-6 180	-207	-1 773	-655	-723	-11 582
Muu käyttö	-557	-30	-166	324 719**	-124	-1 300	-1 361	-232	-9 445	-1 085	-14 583
Yhteensä	-1 762	-1 529	-8 936	-318 335	-31 511	-54 087	2 419	-60 443	-402 935	-16 904	-1 219 023
Vakuustoitinnan ylijäämän ja sen käytön erotus	10 301	3 051	-2 776	-6 555	-4 300	68 275	54 699	169 929	-424	3 896	-28 904
Muita vakuutus-tekniiseen tulokseen kuuluvia eriä											
Omalle pääomalle kohdistettu osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta	3 000	1 064	2 960	36 986	8 804	13 186	68 775	33 886	76 425	4 583	249 669
Muut erät	1	18	28	373	0	-2 463	1 524	17 876	6 640	453	24 451
Vakuutustekninen tulos	13 302	4 133	213	30 804	4 504	78 999	124 998	221 691	82 640	8 932	245 216
Verot	-2 825	-765	0	-230	-320	-14 702	-22 974	-43 500	-16 410	-2 194	-103 919
Muut erät	-21	-99	-59	39	150	-869	562	0	-203	8	-493
Tilikauden voitto	10 456	3 269	153	30 613	4 334	63 429	102 586	178 191	66 027	6 746	140 803

* Keskinäinen vakuutusyhtiö
** Lisätty kannanluovutuksen vaikutus 325 000 €
Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

9 (20)

Nordean 42,9 %, Mandatumin 17,7 % ja Henki-Fennian 6,7 %, Muut voitonjaoit olivat pienemmät.

Vuonna 2014 vakuutusyhtiöt myönsivät sekä ehdottomia että ehdollisia lisäetuja ja asiakashyvityksiä. Näiden osuus koko ylijäämästä vaihtelee suuresti yhtiöittäin (ks. käsitteistä liitteen 2 kohta 7).

Vakuutusten kokonaistuotto muodostuu laskuperustekorona ja etu- tai jälkikäteen annettavan asiakashyvityksen yhteismäärästä. Taulukossa 4.2 on esitetty keskimääräiset perustekorkoisten vakuutusten kokonaistuottoprosentit vuosille 2008–2014 sekä keskiarvo mainituille vuosille. Taulukon kokonaistuottoprosentit on painotettu vakuutuskannan koolla.

Taulukossa 4.3 on kuvattu ylijäämään oikeutettujen vakuutusten jakaumat takuukoroittain vuonna 2014 ja taulukossa 4.4 kokonaistuotot. Kalevan säästövakuutukset ovat oikeutettuja erityiseen vakuutuksen päätyttyä määräytyvään ylimääräiseen lisäetuun.

Taulukoista 4.3 ja 4.4 voidaan havaita, että yhtiöillä on ollut erilaisia jakokäytäntöjä

Taulukon 4.2 tilasto on seitsemältä vuodelta, joten siitä voidaan jo vetää johtopäätöksiä yhtiöiden kokonaistuottotasoista. SP-Henkivakuutuksen vakuutukset ovat vuosittain kokonaisuutena saaneet selvästi alan pienimmät kokonaistuotot, joskin taulukon 4.4 mukaisesti vuonna 2014 se antoi vähintään saman tuottotason kuin Nordea, jos verrataan vastaavan kaltaisia tuotteita keskenään.

Jakokäytäntöjä analysoidaan myös myöhemmin selvityksen kohdassa 5.2.

Yhtiöiden sisällä kokonaistuottojen vaihtelut eivät ole suuria. Toki luvatuista laskuperustekororoista on pidetty kiinni. Vakuutuslajeja on painotettu eri tavoin. Lisäksi alhaisella perustekorolla on eräissä yrityksissä voinut saada paremman tuoton kuin korkeilla perustekororoilla.

Taulukko 4.2 Keskimääräinen perustekorkoisten vakuutusten kokonaistuottoprosentti

	Aktia Henki- vakuutus	Liv-Alandia	Sp-Henki- vakuutus	Suomi- yhtiö *	Kaleva *	Lähi- Tapiola *	Mandatum Life	Nordea Henki- vakuutus	OP-Henki- vakuutus	Henki- Fennia
2008	4,0 %	4,2 %	3,7 %	5,9 %	4,5 %	4,4 %	4,5 %	4,1 %	3,8 %	4,7 %
2009	4,1 %	4,2 %	3,1 %	9,5 %	5,0 %	4,3 %	4,3 %	3,4 %	3,5 %	4,1 %
2010	3,9 %	4,0 %	2,7 %	7,0 %	4,5 %	4,1 %	3,9 %	3,4 %	3,6 %	4,1 %
2011	3,9 %	3,9 %	2,3 %	7,7 %	4,5 %	4,2 %	4,0 %	3,1 %	3,5 %	4,1 %
2012	3,9 %	4,0 %	2,0 %	6,3 %	4,5 %	4,1 %	3,9 %	2,9 %	3,4 %	3,8 %
2013	3,9 %	4,0 %	2,1 %	6,8 %	4,5 %	4,1 %	3,9 %	2,9 %	3,5 %	3,8 %
2014	3,9 %	3,9 %	2,2 %	6,2 %	4,5 %	4,0 %	3,7 %	3,2 %	3,4 %	3,7 %
Keskim.	3,9 %	4,0 %	2,6 %	7,0 %	4,6 %	4,2 %	4,0 %	3,3 %	3,5 %	4,1 %

* Keskinäinen vakuutusyhtiö.
Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

10 (20)

Taulukko 4.3 Laskuperustekorkoisten vakuutusten suhteelliset osuudet vastuuvälästä vuonna 2014 (%)

Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset säästövakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv- Alandia	Sp-Henki-vakuutus	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,50 %	23,2 %	19,9 %	–	100,0 %	100,0 %	51,5 %	34,1 %	36,9 %	7,1 %	2,1 %
3,50 %	30,3 %	23,9 %	2,1 %	–	–	12,1 %	44,4 %	7,6 %	62,4 %	33,3 %
2,50 %	46,5 %	56,2 %	13,3 %	–	–	10,5 %	7,6 %	0,7 %	30,2 %	39,4 %
1,50 %	–	–	–	–	–	25,9 %	–	–	0,4 %	6,1 %
1,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	19,2 %
0,00 %	–	–	84,6 %	–	–	–	13,8 %	54,8 %	–	–
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvälästä	7,4 %	5,2 %	30,3 %	30,1 %	94,5 %	14,0 %	2,3 %	11,8 %	9,9 %	5,2 %
Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset eläkevakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv- Alandia	Sp-Henki-vakuutus	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,50 %	69,5 %	79,1 %	–	100,0 %	–	65,7 %	81,6 %	52,2 %	29,6 %	59,4 %
3,50 %	21,9 %	13,4 %	11,1 %	–	–	18,4 %	13,7 %	28,8 %	47,4 %	22,0 %
2,50 %	8,6 %	7,4 %	36,1 %	–	–	7,6 %	2,5 %	1,7 %	23,0 %	17,7 %
1,50 %	–	–	–	–	–	8,3 %	–	–	0,1 %	–
1,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,9 %
0,00 %	–	–	52,8 %	–	–	–	2,2 %	17,3 %	–	–
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	–	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvälästä	30,9 %	43,7 %	4,0 %	69,8 %	–	28,6 %	10,8 %	5,5 %	11,4 %	23,6 %
Ylijäämään oikeuttavat ryhmä-eläkevakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv- Alandia	Sp-Henki-vakuutus	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,25 %	–	–	–	–	–	35,9 %	11,8 %	–	–	–
3,50 %	99,1 %	97,5 %	–	–	–	49,2 %	84,4 %	32,8 %	89,5 %	95,0 %
2,50 %	0,4 %	2,5 %	–	–	–	5,9 %	1,6 %	0,4 %	9,4 %	–
2,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4,5 %
1,50 %	–	–	–	–	–	9,0 %	0,2 %	–	1,1 %	–
1,00 %	0,4 %	–	–	–	–	–	–	–	–	0,5 %
0,00 %	–	–	100,0 %	–	–	–	2,0 %	66,7 %	–	–
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	–	–	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvälästä	5,1 %	25,1 %	0,2 %	–	–	15,6 %	35,4 %	0,1 %	14,3 %	20,2 %

* Keskinäinen vakuutusyhtiö.
Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

11 (20)

Taulukko 4.4 Eräiden vakuutustuotteiden kokonaistuottoja vuonna 2014 (%)

Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset säästövakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv-Alandia	Sp-Henki-vakuutus	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,50 %	4,50 %	4,50 %	–	7,13 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	–	–	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	–	–	2,90 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,65 %
1,50 %	–	–	–	–	–	3,20 %	–	–	1,50 %	2,70 %
1,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2,70 %
0,00 %	–	–	2,00 %	–	–	–	1,40 %	1,70 %	–	–
Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset eläkevakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv-Alandia	Sp-Henki-vakuutus	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,50 %	4,50 %	4,50 %	–	5,77 %	–	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	–	–	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	–	–	3,10 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	3,60 %
1,50 %	–	–	–	–	–	3,60 %	–	–	2,50 %	–
1,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3,60 %
0,00 %	–	–	2,50 %	–	–	–	2,20 %	2,20 %	–	–
Ylijäämään oikeuttavat ryhmä-eläkevakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv-Alandia	Sp-Henki-vakuutus	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,25 %	–	–	–	–	–	4,25 %	4,25 %	–	–	–
3,50 %	3,50 %	3,50 %	–	–	–	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
2,50 %	2,50 %	2,50 %	–	–	–	3,70 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	–
2,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3,60 %
1,50 %	–	–	–	–	–	3,50 %	1,90 %	–	2,50 %	–
1,00 %	2,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	3,60 %
0,00 %	–	–	2,50 %	–	–	–	3,00 %	2,20 %	–	–
0,00 %	–	–	2,50 %	–	–	–	2,50 %	2,10 %	–	–

* Keskinäinen vakuutusyhtiö.
Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

12 (20)

5. Lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet ja niiden toteutuminen

5.1 Yleistä yhtiöiden kohtuusperiaateselvityksistä

Vakuutusyhtiölaissa edellytetään kohtuusperiaatetavoitteiden määrittelyä. Lain tarkoituksena on ollut konkretisoida yhtiöiden lupauksia tulevista asiakashyvyksistä. Vaikka kyseessä onkin vain tavoite, tavoitteen tulee olla realistinen ja perustua yhtiön näkemykseen tulevista asiakashyvyksistä. Yleensä säästövakuutuksiin käytetään viiden vuoden ja eläkevakuutuksiin kymmenen vuoden referenssituottoa.

Vakuutusyhtiölain mukaan vakuutusyhtiön on vuosittain julkaistava verkkosivuillaan ja tilinpäätöksessään selvitys siitä, kuinka yhtiön asettamat ja julkaisemat lisäetutavoitteet ovat toteutuneet, ja perustelut sille, jos tavoitteita ei ole saavutettu. Finanssivalvonta muistuttaa, että jakotavoitteissa tulisi kuvata vakuutusyhtiölain perustelujen mukaisesti myös jako asiakkaiden ja omistajien kesken, mitä yhtiöt eivät ole tehneet. Tällaisena jakotavoitteena ei voi pitää eräiden yhtiöiden mainitsemaa yleistä viittausta omistajille kuuluvaan riskipääoman tuottovaatimukseen, jos tuottovaatimusta ei ole määritelty.

Konkreettisissa kokonaistuottotavoitteissa yhtiöt viittaavat viiden tai kymmenen vuoden joukkovelkakirjalainojen tuottoon tai 12 kuukauden euriborkorkoon (vrt. kuvio 4.2). Tämä referenssikorko vaihtelee yhtiöittäin.

Jos referenssituottona käytetään joukkovelkakirjojen tuottoa, referenssituotto voi heilahdella vuosittain huomattavasti pitkän aikavälin keskiarvonsa ympärillä sekä sisältää myös pitkiä syklejä. Lisäetutavoitteen toteutuman arvioinnissa (kohta 5.2) tämä on syytä ottaa huomioon.

Laissa puhutaan tavoitteista, joten lain sanamuodon mukaan yhtiö voi olla saavuttamatta tavoitteitaan. On lisäksi muistettava, että lisäedut eivät koskaan saa vaarantaa yhtiön vakavaraisuutta. Lain tavoitteena on kuitenkin suojata asiakasta, jotta jo tarjousvaiheessa kuvattu tuottotavoite toteutuisi käytännössä. Näin ollen yhtiöllä tulee olla perustelut, jos tästä tavoitteesta poiketaan. Vakavaraisuusaseman merkittävä heikkeneminen saattaa olla tällainen perusteltu syy muuttaa tavoitetta.

Yhtiöt ovat yleensä todenneet ylijäämän jakotavoitteista asiakkaille ja asiakkaiden kesken, että ne eivät sido yhtiötä, ja ovat ilmaisseet asian verkkosivuillaan eri tavoin.

Seuraavassa on esitetty yhteenveto säästö- ja eläkevakuutuksille annettavien lisäetujen tavoitteista ja yhtiön antamista selvityksistä tavoitteiden toteutumisesta:

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014
19.4.2016

13 (20)

Toteutumisen arviointi/säästö- ja eläkevakuutus

Aktia Henkivakuutus

Tavoite

”... pitkän aikavälin tavoitteena on antaa lisätuihin oikeutetuille vakuutusille kokonaistuotto, joka on verrattavissa Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen tuottoon. ... Yhtiön tavoitteena on, että korkotuottoisten eläkevakuutussäästöjen kokonaistuotto on korkeampi kuin Suomen valtion kymmenvuotisten joukkovelkakirjalainojen tuotto ja että korkotuottoisten säästövakuutusten säästöjen tuotto on samalla tasolla kuin Suomen valtion viisivuotisten joukkovelkakirjalainojen tuotto.”

Selvitys

Aktia on kertonut joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja, mukaan lukien vakavaraisuusaseman kehitys tarkasteluvuonna. Viimeisimmät asiakashyvitykset on kuvattu sekä kokonaistuotto viiden vuoden ajanjaksolta tai vähintään ajanjaksolta, jolloin ko. vakuutuksia on myönnetty. Referenssituotona vertailussa on ollut säästövakuutusten osalta viiden vuoden ja eläkevakuutusten osalta kymmenen vuoden joukkovelkakirjalaina vastaavalta ajanjaksolta.

Liv-Alandia

Tavoite

”... strävar till att summan beräkningsröntan och de årliga fastställda kundgottgörelserna på de räntebundna pensionsförsäkringarnas besparingar är högre än avkastningen på finska statens tioåriga masskuldebrevslån, och på de räntebundna spar- och placeringsförsäkringarnas besparingar på samma nivå som på avkastningen på finska statens femåriga masskuldebrevslån.”

Selvitys

Tilinpäätöksen tunnuslukuja ei ole esitetty erikseen. Viimeisimmät asiakashyvitykset on kuvattu sekä kokonaistuotto viiden vuoden ajanjaksolta. Referenssituotona vertailussa on ollut säästövakuutusten osalta viiden vuoden ja eläkevakuutusten osalta kymmenen vuoden joukkovelkakirjalaina vastaavalta ajanjaksolta.

SP-Henkivakuutus

Tavoite

”... tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaishyvitys, joka on vähintään Suomen valtion pitkän joukkovelkakirjalainan tuotto. Säästövakuutuksissa tavoitetasona on maturiteetiltaan 5 vuoden ja eläkevakuutuksissa 10 vuoden joukkovelkakirjalainojen korkotasoa vastaava tuotto.”

Selvitys

Tilinpäätöksen tunnuslukuja ei ole esitetty erikseen. Kokonaistuotto on esitetty erikseen säästö- ja eläkevakuutukselle seitsemältä vuodelta. Lisäksi on esitetty erillinen kuvaus kumulatiivisesta säästön kehittämisestä.

Suomi-yhtiö

Tavoite

”Tavoitteena on jakaa vuosittain lisäetuina se määrä, jolla yhtiön olemassa oleva vakavaraisuuspääoma ylittää yhtiön operatiivisen toiminnan vaatiman vakavaraisuuden. ... ”

Selvitys

Suomi-yhtiö on esittänyt lisäetupäätökset yhdeksältä vuodelta. Viimeisimmässä on esitetty laskuperustekorkeus, lisäetu ja hyvitys sekä perustelut asiakashyvityksille.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

14 (20)

LähiTapiola

Tavoite

”... tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutetuille vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä ennen kuluja ja veroja kokonaistuotto, joka eläkevakuutuksessa ylittää euroalueen valtioiden pitkien, vähintään 10-vuotisten joukkovelkakirjalainojen korkotason ja säästöhenkivakuutuksessa vastaavasti 5-vuotisten valtionlainojen korkotason.”

Selvitys

Tilinpäätöksen tunnuslukuja ei ole esitetty erikseen. Kokonaistuotto on kuvattu kymmenen vuoden ajalta vakuutuslajeittain. Referenssituotona on vuosina 2004–2006 käytetty Saksan valtion joukkovelkakirjojen tuottoja ja vuosina 2007–2014 Euroopan keskuspankin julkaisemaa euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksiä, säästövakuutuksessa viidelle ja eläkevakuutuksessa kymmenelle vuodelle.

Kaleva

Tavoite

”... tavoite on jakaa vakuutuksille lisäetuna niiden tuottamaa ylijäämää mahdollisimman oikeudenmukaisesti. ... yhtiöllä on merkittävästi säästövakuutuksiin liittyvää ylimääräistä varallisuutta. ... Tämän ylijäämän palauttamiseksi on vuosittain annettavien asiakashyvitysten rinnalle kehitetty vakuutuksen päätyttyä määräytyvä ylimääräinen lisäetu. Tavoitteena on jakaa ylimääräinen lisäetu vakuutusten kesken ansaintaperiaatteen mukaisesti. ...”

Selvitys

Kaleva on esittänyt tilinpäätöksen tunnuslukuja 11 vuoden ajalta monipuolisesti sekä sijoitustoiminnan tuottoja ja kokonaisasiakashyvityksiä 21 vuoden ajalta. Lisäksi on kuvattu viimeisen vuoden asiakashyvytys ja vanhoihin vakuutuksiin liittyvä lisäetu.

Mandatum Life

Tavoite

”... tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaishyvytys, joka on vähintään kunakin hetkenä matalariskisimpinä pidettävien pitkien korkosijoitusten korkotason mukainen. Tämän hetken tulkinnan mukaisesti Saksan valtion joukkovelkakirjalainat olisivat lähimpänä riskitöntä pitkää korkosijoitusta. Toistaiseksi kuitenkin Mandatum Lifen tavoitetasona on säästövakuutusten osalta 5 vuoden ja eläkevakuutusten osalta 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainan korkotasoa vastaava tuotto.”

Selvitys

Mandatum Life on tallettanut kaikki selvityksensä kuudelta vuodelta. Viimeisimmässä se on esittänyt joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja erikseen kahdelta vuodelta. Lisäksi hyvitykset on kuvattu monipuolisesti vakuutuslajeittain vuodesta 2000. Referenssituotona on valtion joukkovelkakirjalaina. Referenssituoton lisäksi Mandatum Life on esittänyt Saksan joukkovelkakirjan sekä Eonia-koronvaihtosopimuksen viiden ja kymmenen vuoden korot.

Nordea Henkivakuutus

Tavoite

”Yhtiö pyrkii pitkällä tähtäyksellä kohtuusperiaatteen piirissä olevien, säästövaroja sisältävien vakuutusten kesken kunakin vuonna hyvitystasoon, joka vastaa Saksan valtion liikkeellelaskemien 10-vuotisten valtiolainojen korkoa normaalissa markkinatilanteessa.”

Selvitys

Nordea on tallettanut kaikki selvityksensä kuudelta vuodelta. Joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja on esitetty erikseen. Kokonaistuotto on esitetty erikseen henki- ja eläkevakuutuksille 14 vuodelta. Kokonaistuottoa on verrattu Saksan valtion kymmenen vuoden joukkovelkakirjalainoihin.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

15 (20)

OP-Henkivakuutus

Tavoite

”Tavoitteena on antaa vakuutussäästöille kokonaishyvitys, joka vastaa pitkällä aikavälillä vähintään matala-riskisimpinä pidettävien korkosijoitusten korkotasoa. Tällä hetkellä kokonaishyvityksen tavoitteena on säästöhenkivakuutuksilla ja kapitalisaatiosopimuksilla 12 kuukauden euriborkoron, yksilöllisillä eläkevakuutuksilla ja maksuperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 5 vuoden sekä etuusperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen korkotasoa.”

Selvitys

OP-Henkivakuutus on kertonut joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja. Keskimääräinen kokonaistuotto on selvitetty laskuperustekoroittain. Lisäksi kokonaistuottoa on verrattu säästövakuutuksen osalta 12 kuukauden euriborkorkoon, yksilöllisen eläkevakuutuksen osalta Suomen valtion viiden vuoden valtionvelkakirjaan ja ryhmäeläkevakuutuksen osalta Suomen valtion kymmenen vuoden valtionvelkakirjaan.

Henki-Fennia

Tavoite

”... tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutettujen vakuutusten vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä vähintään riskittömän koron mukainen bruttotuotto.”

Selvitys

Henki-Fennia on tallettanut kaikki selvityksensä neljältä vuodelta. Henki-Fennia on kertonut joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja. Kaikki asiakashyvitykset on listattu laskuperustekoroittain vuodesta 2004 lähtien. Lisäksi yhtiö on monipuolisesti kuvannut kokonaistuottoja vakuutuslajeittain ja laskuperustekoroittain ja vertaillut tuottoja 12 kuukauden euriborkorkoon ja Saksan valtion kymmenen vuoden valtionvelkakirjaan kahdeksalta vuodelta sekä alan keskimääräisiin tuottoihin kuudelta vuodelta.

Seuraavat yhtiöt ovat julkaisseet ruotsinkielisen kohtuusperiaateselvityksen: Aktia Henkivakuutus, Liv-Alandia, Fennia, LähiTapiola, Mandatum, Nordea ja OP-Henkivakuutus.

Tilinpäätösinformaation laatu vaihteli yhtiöstä toiseen. Eräissä yhtiöissä tilinpäätösinformaatio on sama kuin verkkosivuilla.

Toteutumisen arviointi/riskihenkivakuutus

Jos puhtaille riskivakuutuksille annetaan lisäetuja, myös niiden etuudet tulisi selvittää. Seuraavassa on esitetty yhteenveto riskivakuutuksille annettujen lisäetujen tavoitteista ja yhtiön antamista selvityksistä tavoitteiden toteutumisesta:

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

16 (20)

SP-Henkivakuutus	Selvitys Riskivakuutuksille myönnetty korvaussummien korotus on mainittu selvityksessä, samoin vaikutus korvaussummaan.
Suomi-yhtiö	Selvitys Riskivakuutuksille myönnettyt maksunalennukset ja korvaussummien korotukset on mainittu selvityksessä, samoin vaikutus korvaussummaan.
LähiTapiola	Tavoite "Rahastoivassa riskivakuutuksessa tavoitteena on, että reaalin kokonaiskorko on positiivinen."
Kaleva	Tavoite "Riskivakuutusten ylijäämää jaetaan yksilöllisissä henkivakuutuksissa korottamalla kuolintapaussummia." Selvitys Riskivakuutusten korvaussummien korotusten vaikutukset korvaussummaan on mainittu selvityksessä.
Mandatum Life	Tavoite "Riskivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta korotettujen korvaussummien tai maksunalennusten muodossa." Selvitys Selvityksessä on todettu, että riskivakuutukset ovat saaneet vakiintuneet vakuutussummien korotukset. Riskivakuutuksille maksetut korvaussummien korotukset on mainittu selvityksessä.
Nordea Henkivakuutus	Tavoite "Riskivakuutusten osalta kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta korotettujen korvaussummien tai maksunalennusten muodossa." Selvitys Riskivakuutusten korvaussummien korotusten vaikutukset korvaussummaan on mainittu selvityksessä.
OP-Henkivakuutus	Tavoite "(Riskivakuutusten) ylijäämän perusteella vakuutusturvaa voidaan korottaa tai turvasta periä alennettuja vakuutusmaksuja." Selvitys Selvityksessä on todettu, että riskivakuutukset ovat saaneet vakiintuneet vakuutussummien korotukset. Riskivakuutuksille maksetut korvaussummien korotukset ja vakuutusmaksujen alennusten vaikutukset on mainittu selvityksessä.
Henki-Fennia	Tavoite "Riskihenkivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta nimetyille vakuutusryhmille korotettujen korvaussummien muodossa." Selvitys Riskivakuutuksille maksetut korvaussummien korotukset on mainittu selvityksessä.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

17 (20)

5.2 Finanssivalvonnan arvio kohtuus- ja jatkuvuusperiaatteen toteutumisesta

Finanssivalvonnan yleinen havainto on, että säästöjen kokonaistuotot ovat yli referenssituottojen.

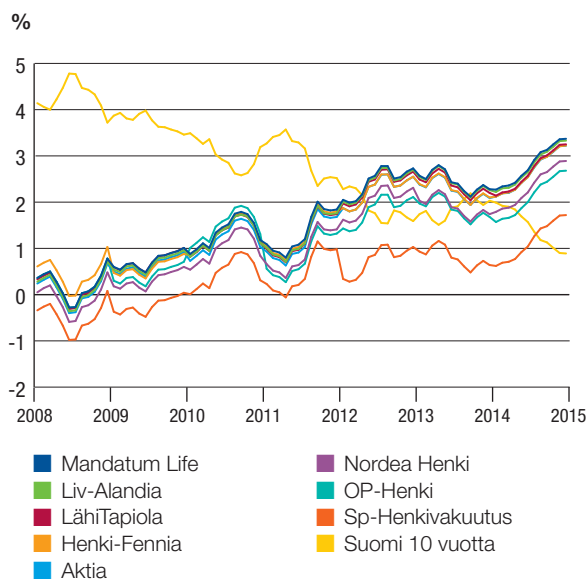
Kuviossa 5.1 on esitetty yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus. Jotta luvuista on saatu vertailukelpoisia, tässä vertailussa on käytetty samaa referenssituottoa riippumatta yhtiön soveltamasta referenssituotosta. Kunkin yhtiön kokonaistuotto on saatu painottamalla eri vakuutuskantojen kokonaistuottoja kannan osuudella. Suomi-yhtiön lukuja ei ole esitetty kuviossa.

Koska yksittäisten yhtiöiden suuruusjärjestystä on eräissä tapauksissa vaikea havaita kuvioista, yhtiöt on esitetty vuoden 2014 kokonaistuoton mukaisessa laskevassa järjestyksessä kaikkien tämän luvun kuvioiden seliteteksteissä.

Ryhmäeläkevakuutuksessa tilanne on samankaltainen kuin yksilöllisessä eläkevakuutuksessa, kuten kuvioista 5.2 on havaittavissa. Suomi-yhtiön lukuja ei ole esitetty kuviossa.

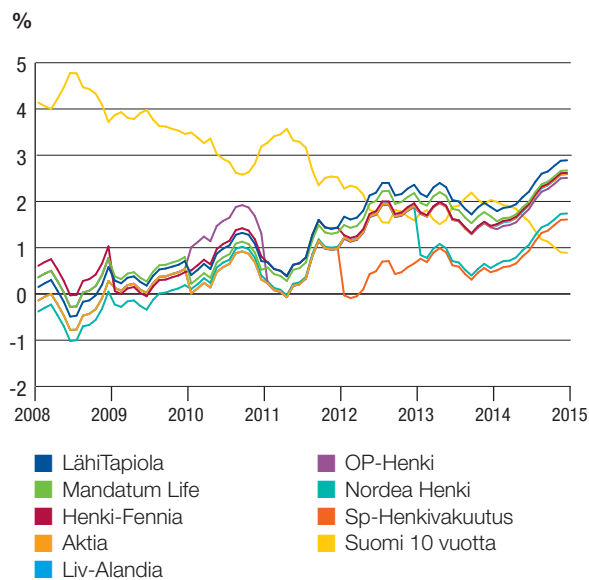
Yksilöllisessä säästövakuutuksessa vertailu on tehty 5 vuoden obligaatioihin, kuten yhtiötkin useimmiten tekevät.

Kuvio 5.1 Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

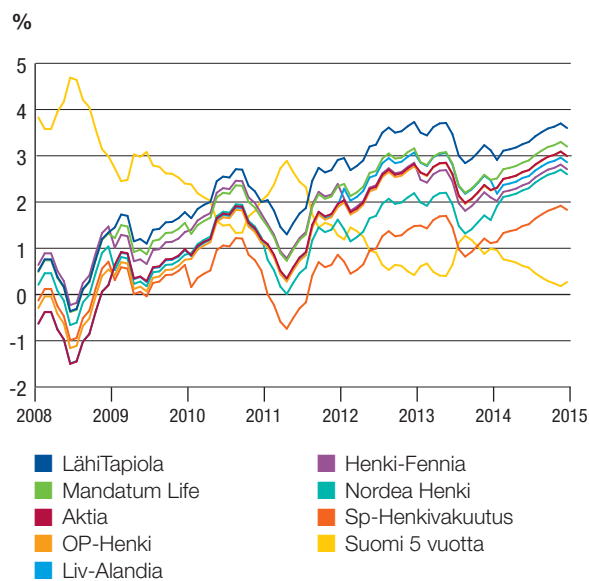
Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 5.2 Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 5.3 Säästövakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 5 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

18 (20)

Osin sen takia, että viiden vuoden korot ovat vaihdelleet enemmän kuin eläkevakuutusten yhteydessä käytetyt 10 vuoden korot, kokonaistuottojen vaihtelu referenssituottoon on suurempaa, kuten kuvioista 5.3 havaitaan. Suomi-yhtiön ja Kalevan lukuja ei ole esitetty kuviossa.

Henkivakuutustoiminta on pitkäjänteistä toimintaa, johon vaikuttavat sekä vakuutus- että rahoitusmarkkinoiden syklit, minkä takia kohtuusperiaatteen toteutumisesta tulee arvioida usean vuoden tietojen perusteella. Arvioon vaikuttaa myös vakuutus- ja sijoitusriskien sitoman pääoman ylläpidon edellyttämä pidemmän aikavälin tuottovaatimus.

Kokonaishyvityksen ja referenssituoton erotus on liikkunut nollan ympärillä ja sen yläpuolella, joten voidaan todeta, että jatkuvuusperiaate toteutui vuosina 2008–2014.

Vakuutuksenottajat ovat keskimäärin saaneet myös vakuutusilleen reaalityttöä, kuten kuvioista 4.3 ja taulukoista 4.2 ja 4.4 on havaittavissa.

Yhtiöt eivät vuosina 2008 ja 2009 ole jakaneet voittoa, Nordea jakoi vuosina 2010, 2013 ja 2014, Mandatum vuosina 2011, 2013 ja 2014, Aktia vuosina 2012–2013 ja OP-Henkivakuutus vuosina 2010–2014 ja Henki-Fennia vuonna 2014. Voitonjakoja tulee kuitenkin aina tarkastella pidemmällä ajanjaksolla, koska yhtiöt eivät ole jakaneet voittoa vuosittain. Näin ollen toteamme, että kohtuusperiaatteet nähdäksemme toteutuivat myös voitonjaossa.

Lisäksi yhtiöt olivat ottaneet huomioon kohtuusperiaatteen asiakkaidensa erilaisten vakuutusten kesken antamalla vakuutuksille, joissa on matalampi perustekorko, isompia asiakashyvityksiä.

5.3 Yhteenveto lisätujen jakamista koskevasta informaatiosta

Verkkosivuilla julkaistun informaation laatu on pysynyt viime vuosina edellisvuosien tasolla. Lukuun ottamatta sitä, että informaatiota ylijäämän jakautumista vakuutuksenottajien ja omistajien kesken ei juuri ole käsitelty, eräät selvitykset ovat erittäinkin hyviä. Sinä aikana, kun yhtiöillä on ollut velvollisuus julkaista kohtuusperiaateinformaatiota, Finanssivalvonta on useasti puuttunut informaation laatuun sekä yleisesti että antamalla palautetta yksittäisille yhtiöille havaitsemiaan puutteista.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

19 (20)

Liite 1 / Bilaga 1

Selvityksessä mukana olevat henkivakuutusyhtiöt	Livförsäkringsbolagen som är med i utredningen	Lyhennys / Förkortning
Aktia Henkivakuutus Oy	Aktia Livförsäkring Ab	Aktia Henkivakuutus
Försäkringsaktiebolaget Liv-Alandia	Försäkringsaktiebolaget Liv-Alandia	Liv-Alandia
Sp-Henkivakuutus Oy	Sb-Livförsäkring Ab	SP-Henkivakuutus
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomi	Suomi-yhtiö
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget LokalTapiola	LähiTapiola
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva	Ömsesidiga Försäkringsbolaget Kaleva	Kaleva
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	Mandatum Livförsäkringsaktiebolag	Mandatum Life
Nordea Henkivakuutus Suomi Oy	Nordea Livförsäkring Finland Ab	Nordea Henkivakuutus
OP-Henkivakuutus Oy	OP-Livförsäkrings Ab	OP-Henkivakuutus
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia	Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv	Henki-Fennia

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2014

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2014

19.4.2016

20 (20)

Liite 2 / Bilaga 2

Selvityksen kuvat ja taulukot	Utredningens figurer och tabeller
Kuvio 4.1. Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuvelasta (vakavaraisuusaste)	Figur 4.1. Solvenskapitalet i procent av ansvarsskulden (solvensgrad)
Kuvio 4.2. Euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksi (EKP) sekä Suomen valtion obligaatioiden ja euriborin korot	Figur 4.2. Avkastningsindex för statspapper i euroområdet (ECB) samt räntorna på finska statsobligationer och Euribor
Kuvio 4.3. Kuluttajahintaindeksien muutokset	Figur 4.3. Konsumentprisindexens förändringar
Kuvio 4.4. Sijoitusjakauma 31.12.2014 (käyvin arvoin)	Figur 4.4. Placeringsallokering 31.12.2014 (till verkligt värde)
Kuvio 4.5. Euroalueen osakeindeksit	Figur 4.5. Aktieindex i euro-området
Kuvio 4.6. Sijoitustoiminnan nettotuotto prosentti käyvin arvoin sitoutuneelle pääomalle vuosina 2008–2014	Figur 4.6. Nettoavkastningsprocent på sysselsatt kapital (till verkligt värde) åren 2008–2014
Taulukko 4.1 Vuoden 2014 ylijäämä ja sen käyttö	Tabell 4.1: Överskottet år 2014 och dess användning
Taulukko 4.2 Keskimääräinen perustekorkoisten vakuutusten kokonaistuotto prosentti	Tabell 4.2: Genomsnittlig totalavkastningsprocent för försäkringar med beräkningsränta
Taulukko 4.3 Laskuperustekorkoisten vakuutusten suhteelliset osuudet vastuvelasta vuonna 2014 (%)	Tabell 4.3 De på beräkningsränta grundade försäkringarnas relativa andel av ansvarsskulden år 2014 (%)
Taulukko 4.4 Eräiden vakuutustuotteiden kokonaistuottoja vuonna 2014 (%)	Tabell 4.4 Vissa försäkringsprodukters totalavkastningar år 2014 (%)
Kuvio 5.1 Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.1 Differensen mellan totalavkastningen på individuell pensionsförsäkring och finska statsobligationer med 10 års löptid per bolag
Kuvio 5.2 Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.2 Differensen mellan totalavkastningen på gruppensionsförsäkring och finska statsobligationer med 10 års löptid per bolag
Kuvio 5.3 Säästövakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 5 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.3 Differensen mellan totalavkastningen på sparförsäkring och finska statsobligationer med 5 års löptid per bolag

